

מאת אורי אבנרי

אין בוזרה הציבורית הישראלית אדם מורכב יותר מאשר האלוף (מיל.) אריאל ("אריק") שרון. כימעט כל אדם רואה אותו בדמות אחרת. יש הרואים בו את התיל המזהיר בר יותר שקם איפעם בצה"ל. גאון אינטר-איטיבי ומפקד קרבי מלידה. יש הרואים בו קצין המפר כל פקודה שאינה נראית לו, והזוכרים שפקד על הכוח שביצע את פעולת קיביה. **יש הרואים בו מנהיג לאומי חדש, האדם היחיד המסוגל להציג את המדינה מכלייה.** יש הרואים בו את האלוף התרי רני, מהדורה מסוימת יותר של משה דיין, הרפתקן הסרטימנטוריים המסוגל לחולל הפיכה צבאית. יש הרואים בו את האיש שהקים את הליכוד, המועמד הטיבעי למנהיגות מחנה ארץ-ישראל השלמה. יש הרואים בו אדם בעל תפיסה פולי-

טים מאוד, אף בדרג המדיני העליון, כי כוונת רבין היא כאמת ובתמים להיעזר באריק שרון כדי לגבש החלטות ביטחוניות.

הבטחת האגף הימני

אם בן מהי כוונתו של רבין? לשם מה בא המינוי?

המצויים בצמרת מאמינים כי זהו מהלך מחובבם שנועד לבצר את עמדתו האישית של יצחק רבין עצמו.

"מאז נכנס לתפקידו, אין אף בעייה אחת המטרידה את רבין יותר מאשר איך להישאר בשלטון", התמרמר השבוע איש מפתח בקרב המיסד. "כל ההחלטות שלו, בענייני חוץ ופנים כאחד, משועבדות לשיקול מכריע זה. המינוי של אריק נובע גם הוא משיקול זה."

ואכן, המינוי הורג כמה וכמה זבובים

התשובה על שאלה זו תקבע, במידה רבה, את הצורה שבה הוא ימלא את תפקידו החדש.

אין זה סוד, כי אריק נשא את עינו אל כהונת הרמטכ"ל. הוא עצמו הכריז שעם ישראל אינו יכול להרשות לעצמו להשאירו מחוץ לדרג הצבאי העליון.

כחייל טוב, דבק אריק בעיקרון "ציר המאמץ העיקרי". כלומר: בכל שלב, הוא קובע מהו יעדו העיקרי, וכל מעשיו ופעולותיו מכוונים אל היעד הזה. כל שאר שאיפותיו ודעותיו משועבדות זמנית ל"מאמץ זה."

איגוף הרמטכ"ל

במאבקו על הרמטכ"ליות, כבר עשה אריק כמה מעשים קיצוניים חסרי תקדים. הוא התפטר מן הכנסת כדי לקבל לידיו מינוי-חירום בצה"ל — ללא ספק

בתרגיל שעשה

לפרס ולרמטכ"ל

השתחרר

ראש-המשלה

מחלוחו

באכוסרופסים

מאת אלי חבור

מי שצפה כיום הראשון השבוע ב"מהדורת מבט לחדשות בטלוויזיה, יכול היה לחשוב בטעות כי הוא חווה בתוכנית הסאטירית ניקויראש. בזה אחר זה נראו על המסך שרי הממשלה היוצאים משיבת הממשלה, בה הודיע יצחק רבין על החלטתו למנות את אלוף (מיל.) אריאל ("אריק") שרון כיועצו. רובם ככולם נראו כאילו בלעו צפרדעים בזה הרגע. כל אחד מהם — ובייחוד שרי-הביטחון שמעון פרס ושר המיסחר והתעשייה חיים ברילב — נראו כמו קאריקטורות של עצמם. לא היה זה החקיין טוביה צפיר שחיקה אותם. אלה היו הם עצמם. שום הסבר לא

רבין

יכול היה להעיד טוב יותר על תגובתם לגבי החלטתו של רבין מאשר הבעת פניהם. הם חטפו את השטרונגול"י כפי שמקובל לומר בצה"ל. ואומנם, במהלך ההתרחשויות של הימים האחרונים, זכתה התוכנית (שהיתה סודית עד אמצע השבוע שעבר) למינויו של אריק כיועץ לענייני-ביטחון לראש-הממשלה, ל"כינוי הצופן" השטרונגול"י. זה יכול היה להיות גם שם מתאים לקומדיה העגומה שהתרחשה במציאות סביב המינוי.

מאז ויתר אריק שרון על מקומו בכנסת, כדי שיוכל לקבל מינוי-חירום

שטרונגול — מילה נרדפת בעגת ה"חילילים לחפץ גלילי, כמו קנה-חוחות, בזוקה וכיוצא בזה.

וייתכן מאוד כי דווקא הצעד ש"נעשה השבוע יתגלה, בסופו של דבר, כראשיתה של התנגשות בינינו, שעוד תסעיר את המדינה.

חכנית ימנית?

כשם שהמינוי עצמו הוא בעל אופי מורכב, כן מורכבת הערכת תוצאותיו. יש בו נקודות של חיוב ושלילה, והסיי כום הסופי תלוי ברשימת הקדימויות של המעריך עצמו.

מבחינה היובית, בוודאי רצוי שראש הממשלה לא יהיה ניוון ממקור אחד של

איגוף ימני

מתוך חשבון שכתוצאה מכך לא יהיה מנוס מלהחזיר אותו לצבא-הקבע, ושה יהווה שלב בדרך אל כהונת הרמטכ"ל. החדש נועדה לאותה מטרה. אחריו שנתקל במחסום בדרך הקודמת, ביצע אריק תרגילי של איגוף. הוא מתקרב עתה ליעדו מכיוון אחר. כשם שרבין איגף את פרס ואת בנין, איגף אריק את גור.

הוא סירב לוותר על תפקידו הבכיר בי מילואים, וכך הוא משקיף עתה לעבר הרמטכ"ל משני כיוונים שונים — כבעל תפקיד בכיר ביותר במערך-החירום של צה"ל, וכמפקד הרמטכ"ל מבחון. ייתכן כי אריק מקווה לזרזם בצורה זו את מעמדו של משה גור, ובזימנית גם את מעמדו של שימעון פרס, שאילו הוא מתייחס בזידון מופגן.

משום כך אין זה פלא שגם פרס וגם גור עשו את הכל כדי למנוע את מינויו של אריק, וכאשר לא הצליחו בכך — לצמצם את סמכויותיו. בעיקר ביקשו למנוע בכל מחיר את השתתפותו של אריק בישיבות פורום המטכ"ל — הגוף הבכיר של צה"ל, המייצע לרמטכ"ל. (המחליט העליון והלבדי של צה"ל הוא, כמובן, הרמטכ"ל עצמו, המטכ"ל אינו מחליט דבר ברוב דעות.)

תמורת יתרונות טקטיים אלה, מקבל אריק על עצמו גם סיכון חמור. אם תפי רוצ מילחמה חדשה, ואם יתגלו בה מחד דלים חדשים — הוא עלול להיחסק במר פולת, יחד עם רבין, פרס ואלון, כשם שרבים נסחפו במפולת של הממשלה הי קודמת בעיקבות המהדל הקודם.

כי מעתה יישא אריק שרון כי אחריות מוסרית ומדינית לכל החי לפה צבאית של ממשלת-רבין — ממשלה שאריק עצמו התייחס אליה עד כה בבזו גלוי.

לעומת זאת, אם תצליח הממשלה בשטח הביטחוני, ייצא אריק נשכר מן העניין, ודרכו אל הפיסגה הצבאית — ואולי גם המדינית — תהיה סלולה.

מסתבר כי יחסו האישי החיובי לרבין היה השקעה טובה. כאשר עמד רבין בי משבר הגדול ביותר של חייו — עם פירסום "מיסמך עור ויץמן", ערב בחיי רתו לראשות-הממשלה — היה אריק אחד משני האלופים מתקופת ששת-הימים ש" התייצב לימינו ללא השתייגות, והעיד על כושרו (השני היה ישראל טל). נאמנות זו חיתה שווה לרבין זהב — ועתה נשאה ריבית.

מיכן שאין שום ביטחון שיחסים אלה יימשכו. הברית הקיומת בין רבין ואריק יכולה להתגלות, תוך זמן לא רב, כארעית מאוד. קשה הנחש מראש איך יפתחו היחסים בין שני אנשים שונים אלה —

במכה אחת. בין השאר: רבין שם קץ, אחת ולתמיד, לכל הדרישות למינוי מועצה לביטחון לאומי, שאינה בתחום שליטתו. מעתה יהיה ברור שיש יועץ, וכל גוף שיקום יהיה כפוף ישירות לרבין עצמו.

רבין הנחית מכה מוחצת על האדם שהתגבש לאחרונה כי מועמד העיקרי לראשות-הממשלה במקומו: שימעון פרס.

עד כה היה פרס, בעזרת הרמטכ"ל, הנציג העליון של ענייני הביטחון בממ"ל. לא קל היה לרבין לעמוד בפני דעתם של שרי-הביטחון והרמטכ"ל, הנושאים באחריות הפורמלית לנושא זה. עכ" שיו יצר רבין לעצמו מעמד עצמאי. הר צמד רבין-שרון יתחרה בצמד פרס-גור, הן בדעת-הקהל והן בדיוני הממשלה. אריק שרון ישתדל, בלי ספק, להקים מעין מישי רדי-ביטחון שני, בהנהגתו-שלו.

רבין הכטיח את האגף הי ימני שלו.

בחודשים האחרונים ניסה פרס ליצור לעצמו גשר אל הליכוד, עלידי מינוי אנשי ארץ-ישראל-השלמה כעוזריו הבכירים, ועלידי השמעת דיעות לאומניות. פרס קיווה בדרך זו להכין את עצמו כי יורשו של רבין, כמנהיג "ממשלת ליכוד

שרון

לאומי". עכשיו ניטרל רבין את הליכוד, עלידי צירוף אריק לצוות שלו. הליכוד לא יוכל לתקוף שום החלטה של רבין, שעליה תהיה טבעה החותמת של אריק שרון. הדבר מעמיד גם את מנחם בגין במצב עדין ביותר.

למעשה קמה עכשיו ממשלת-ליכוד-לאר מי בלתי-רישמית, ונשבר העוקץ של ה" דרישה להקימה רישמית.

רבין חיוק, בלי ספק, את סופלריו-תו האישית בין מערערי שרון.

שאלה שונה לגמרי היא מדוע קיבל אריק שרון עצמו את המינוי הזה.

טית נאיבית, שכל נגיעתו בעניינים הי מדיניים של המדינה מוכרחה להסתיים ב" אסון לאומי.

ויש המונים באריק שרון את כן המעלות והמיגרעות האלה גביחה. כאשר נמסר לפני שבועיים, מפה-לאוון, כי יצחק רבין עומד למנות את אריק שרון כיועצו לענייני ביטחון, היתה ה" תגובה מורכבת לא פחות מאשר אישיותו של היועץ החדש עצמה.

יש יועץ, אין נועץ

שאלה הראשונה היתה, כמובן, מדוע עשה זאת רבין. התשובה הפשוטה ביותר היתה: מפני שהוא הרגיש בצורך ביועץ צבאי כישרונני, אך אופייני הרבה, שפמעט איש לא האמין, את לרגע, כי זוהי ה" תשובה האמיתית.

יצחק רבין נודע, מאז הפך ראש-הממ"ל שלה, כאדם שאינו מקבל עצות מאיש, איש מסוגר, המואס בעבודת-צוות, המקבל את כל החלטות בעצמו, לברו, מבלי להכניס איש לסוד החלטותיו. גרוע מזה: רבין מנע, במרידיה, את הקמתו של כל מנגנון סביר לחיכוך ביטר חוגי ומדיני, לעיבוד הצעות אלטרנטי-ביות, ועל-אחתי-מהיכומה לקבלת החל-טות.

בעיקבות מילחמת יום-הכיפורים הוש" מעה בחוגים רציניים דרישה כימעט כל" לית להקמת "מועצה לביטחון לאומי", מן הסוג הקיים בארצות-הברית ובארצות אחרות. מועצה כזאת, שהיתה צריכה לכ" לול אישים בכירים, היתה צריכה להיר עזר בצוות של מומחים עצמאיים, ובי הקשר זה אף הוזכר בפירוש שמו של האלוף (מיל.) ישראל ("טליק") טל.

רבין לא קיבל הצעה זו, כשם שלא קיבל כל הצעה אחרת להקמת מוסד ביטחוני כלשהו, במיסגרת הממשלה או הכנסת. הוא מנע אפילו את הקמתה של ועדת-ישרים לענייני-ביטחון, והשאיר עד כנו את ההסדר המגונן מימי-השפה של תקופת גולדה-דיין, כאשר מדיאת הממשלה כונה נקראה בשם זה.

אולי בגלל חוסר ביטחון-עצמי, רואה רבין בכל מוסד נוסף פגיעה בסמכותו הייחודית לצימצום שליטתו. מניו וגמור עימו לחזיק בידו את המרות הבילעדית על ענייני ביטחון ומדיניות, כמו קודמיו. אין סימנים לכך שהשתנתה גישתו של רבין בעניין זה באופן מהותי. יותר מזה: מינויו של האלוף (מיל.) רחבעם ("גנדי") זאבי ליועץ לענייני מודיעין הוכיח ש" אינו מתכוון לקבל שום עצות מיועציו, משום-כך האמינו אנשים מעי-